

 Seminario Galán

República

5º Educación Primaria

Día das letras galegas 2026

5.º EDUCACIÓN PRIMARIA

BIOGRAFÍA

Begoña Caamaño Rascado naceu o 14 de outubro de 1964, no barrio do Calvario, en Vigo.

Era a segunda de catro irmáns. Os seus primeiros estudos foron nun escola próxima á súa casa e despois pasou polo colexio Amor de Dios, facendo o bacharelato no instituto vigués Alexandre Bóveda.

Ingresou na Escola Universitaria, CEU, de Maxisterio, adscrita á Universidade de Vigo, na que remataría a carreira.

Dedicouse ao xornalismo e traballou na Radio Popular de Vigo, en Radio Noroeste e na Radio Galega, no programa *Trécolas*.

Colaborou nas revistas feministas *Festa da palabra silenciada* e *DeLiberadaMente* e da publicación antimilitarista *Ar!*

Tamén foi colaboradora dos xornais *A Nosa Terra*, *Tempos* e *Novas da Galiza*.

É autora de dous libros *Circe, ou o pracer do azul* e *Morgana en Esmelle*, publicados pola editorial Galaxia.

Morgana en Esmelle levou, no ano 2012, o Premio Ánxel Casal ao mellor libro de ficción e o premio da AELG á mellor obra narrativa. No ano 2013 acadou o Premio Losada Dieguez de creación literaria.

Polo seu labor e compromiso a favor da nosa lingua a Real Academia Galega dedícalle o Día das Letras 2026.

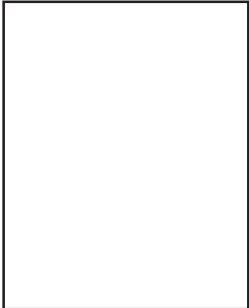
Begoña, nunha foto escolar.
Arquivo familiar

Begoña Caamaño Rascado.
Arquivo familiar

BEGOÑA CAAMAÑO. BIOGRAFÍA

1. Completa esta ficha cos datos da autora homenaxeada no Día das Letras Galegas 2026.

Nome: _____	 LETRAS GALEGAS 2026
1º apelido: _____	
2º apelido: _____	
Data de nacemento: ____/____/____	
Cidade: _____	
Provincia: _____	
Profesión: _____	

2. Onde estudou os primeiros anos? Relaciona.

INFANTIL ●

No instituto
Alexandre Bóveda

PRIMARIA ●

Nunha escola
preto da súa casa

BACHARELATO ●

No colexio
Amor de Dios

3. Que carreira universitarias fixo Begoña?

4. En que cidade estudou Maxisterio ? Completa.

N__ **C**__ __ **D**__ **D**__ **V**__ __

5. Localiza e arrodea tres emisoras nas que traballou Begoña.

RADIO NOROESTE RADIO VALGA
ONDA BIERZO RADIO GALEGA
Rtv CERCEDA RADIO LALÍN
RADIO POPULAR DE VIGO RADIO NERIA

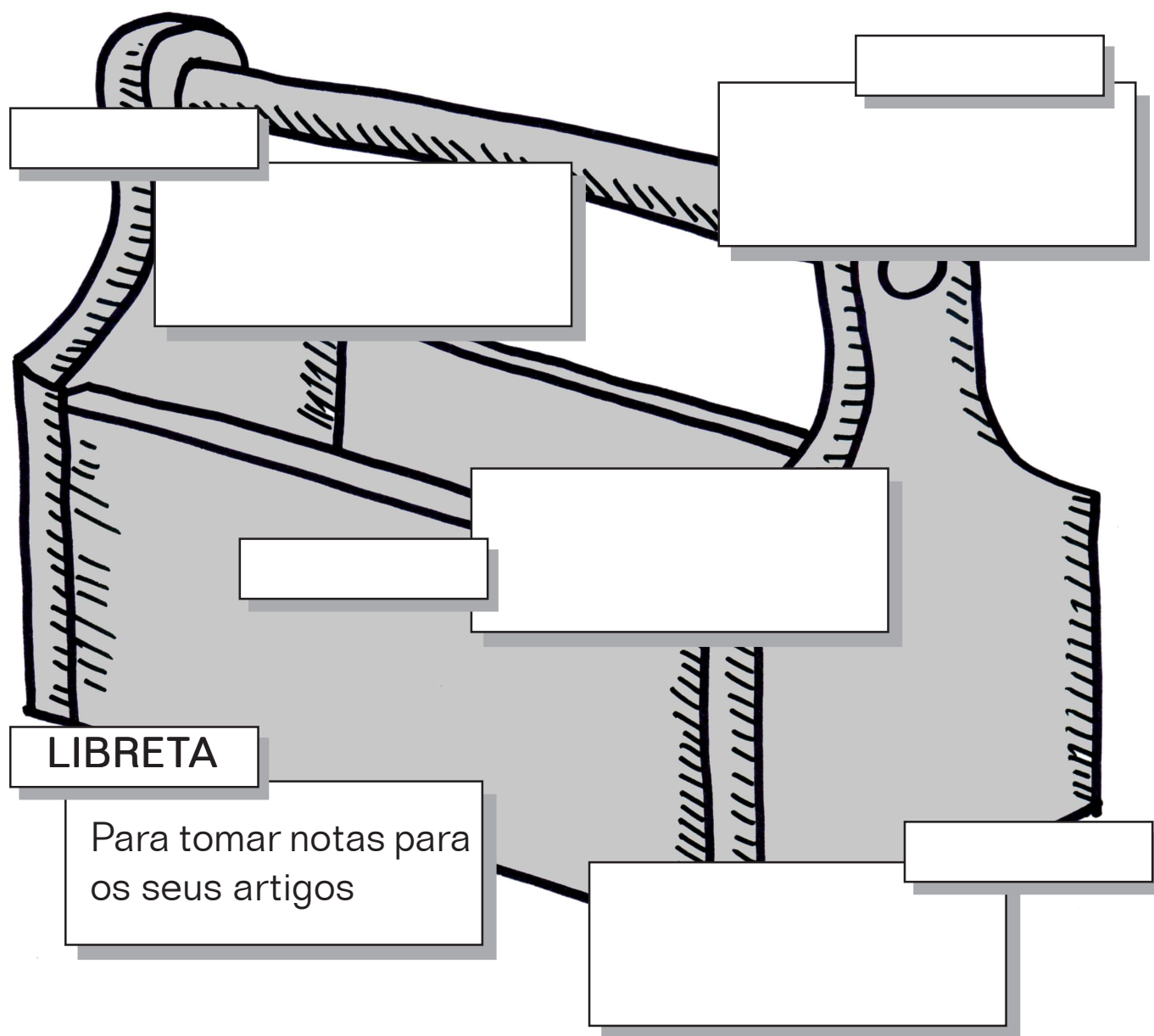
6. Arrodea as cabeceiras de tres xornais nos que colaborou.

novas **ELPROGRESO**
La Voz de Galicia **Tempos**
FARO DE VIGO REVISTA MENSUAL
DE INFORMACIÓN E OPINIÓN
PARA O DEBATE *Novos*
A NOSA TERRA **elCorreoGallego**

7. Ilustra a portada da novela de Begoña «Morgana en Esmelle».

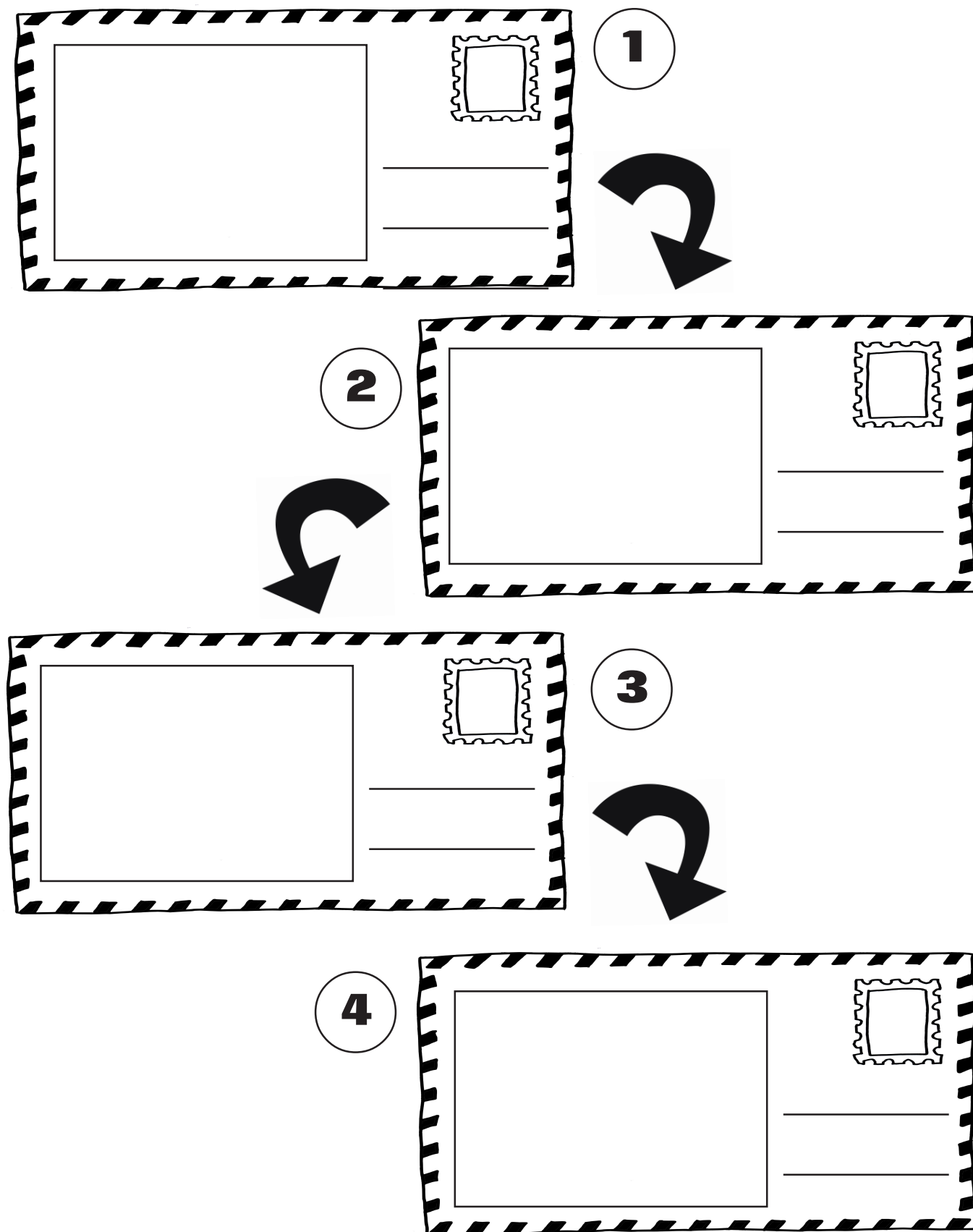

8. Agora que xa coñeces a homenaxeada deste ano polo Día das Letras Galegas, Begoña Caamaño, debuxa no interior desta caixa de ferramentas os «esenciais» que Begoña empregaba e precisaba no seu día a día tendo en conta a que dedicou a súa vida. Non esquezas explicar o porque da túa escolla e como se relaciona cada ferramenta coa vida de Begoña Caamaño.

9. Escolee tres adxectivos que empregarías para describir a escritora.

10. Imaxina que acompañamos a Begoña na viaxe da súa vida dende que naceu. Que postais escribiría en cada momento, que escribiría nelas e desde onde as enviaría? Axúdate dos momentos máis significativos incluídos no texto.

11. Le as seguintes adiviñas. Serás quen de atopar a resposta a cada unha delas no texto?

1

Son de tinta e papel,
leo as novas con pracer.
Dende a guerra ata o cartel,
que me podes responder?

2

Non teño ollos nin boca,
pero falo sen parar.
A miña voz a todos toca,
sen fíos podo chegar.

3

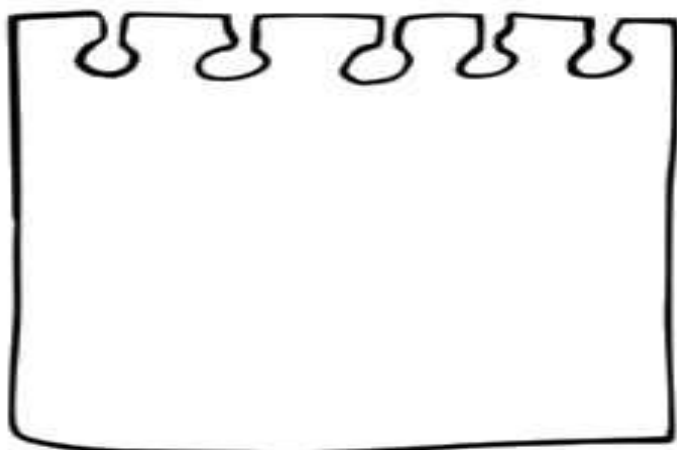
É un lume que non queima
un tesouro que non pesa.
Unha lingua que se sembra
e o mundo atravesa.

4

Moitas follas e letras teño,
historias e contos levo.
Ábresme, lésme e aprendes,
quen son eu, o teu amigo?

Atrévete a facer a
túa propia adiviña
con algunha palabra
da biografía?

1. ☐ O xornal 2. ☐ A radio 3. ☐ O amor 4. ☐ O libro

12. Acábante de chamar dos tres xornais «A Nosa Terra», «Tempos» e «Novas da Galiza» cos que colaborou Begoña Caamaño para pedirche axuda. Precisan da túa colaboración para informar sobre a homenaxeada para o Día das Letras 2026. O traballo é o seguinte:

1. Escribe un **titular** acerca da noticia
2. Escribe un **artigo** sobre a homenaxeada
3. Fai unha ilustración para o artigo e escribe un **pé de foto**

Lugar	Data
	Titular
Ilustración	
Pé de foto	
Autor ou autora	Noticia

13. Agora que sabes tantas cousiñas sobre a escritora homenaxeada, Begoña Caamaño, anímote a que elabores o teu propio come-cocos cos datos máis relevantes que lembres da súa vida. Elabora unha pregunta para cada sección:

1. LIBROS

2. ESTUDOS

3. NACEMENTO

4. FAMILIA

5. COMPROMISO

6. XORNAIS

7. RADIO

8. HABILIDADES

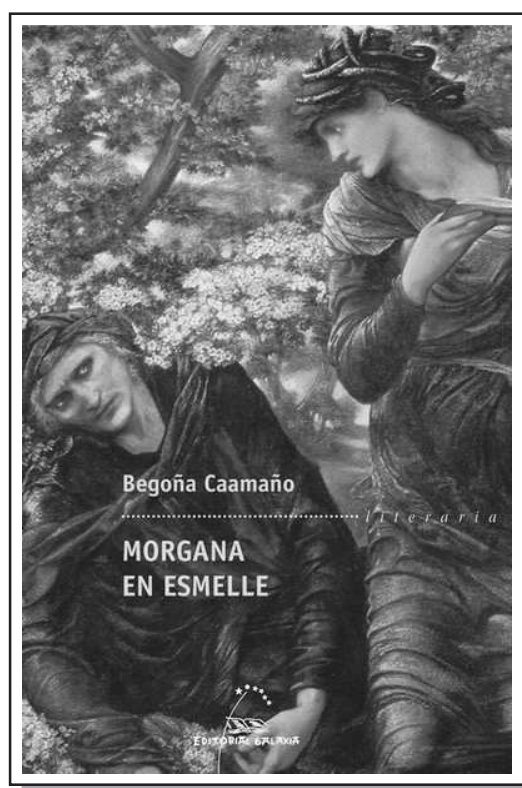

Begoña Caamaño	LIBROS	ESTUDOS	Día das Letras Galegas 2026
HABILIDADES			NACEMENTO
RADIO			FAMILIA
	XORNAIS	COMPROMISO	

TEXTO 7

MORGANA EN ESMELLE

A ponte levadiza da fortaleza estaba baixada. Levaba así semanas, pois, des que se anunciaran os esponsais do rei, a entrada de nobres visitantes era continua. Alén diso, a paz que imperaba dende que Artur conseguira reunir baixo o seu reinado todas as liñaxes celtas e os seus exércitos lograran escorrentar os saxóns para alén das fronteiras marcadas polo muro de Adriano facía innecesario manter as medidas defensivas, máxime tendo en conta que se encontraban na corte todos os cabaleiros do rei e que as súas hostes permanecían acampadas nos arredores, polo que a seguranza, dentro e fóra do castelo, estaba de sobra garantida.

BEGOÑA CAAMAÑO. A OBRA

1. A que novela de Begoña Caamaño pertence este texto?

MORGANA EN ESMELLE

CIRCE OU O PRACER DO AZUL

2. De que tipo era a ponte do castelo? Colorear.

ATIRANTADA

DE ARCO

COLGANTE

DE ARMADURA

LEVADIZA

3. A quen conseguira reunir Artur baixo o seu reinado?

4. Quen foron escorrentados polo exército de Artur?

5. A onde foron escorrentados os saxóns?

6. Onde estaban acampadas as hostes dos cabaleiros do rei Artur?

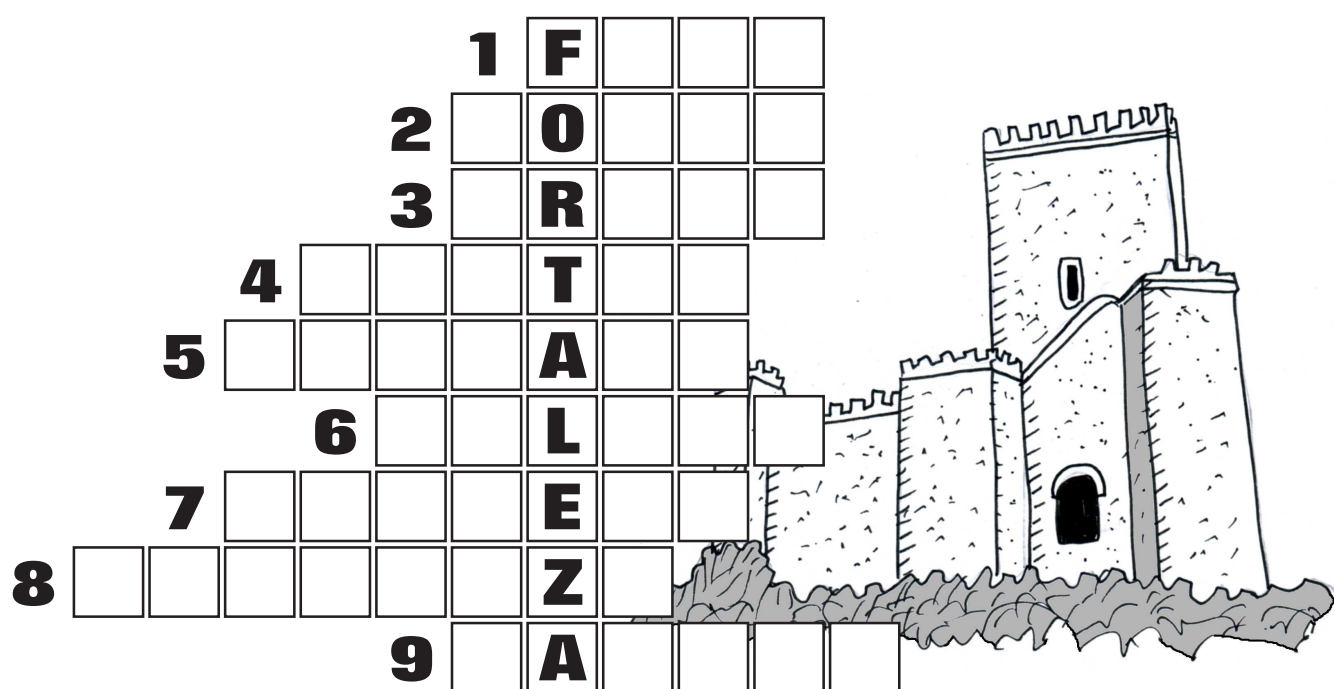
7. Que garantía estas hostes dos cabaleiros? Colorear.

A CAZA

A SEGURANZA

O XANTAR

8. Resolvemos o encrucillado co texto de «Morgana en Esmelle»?

HORIZONTAIS

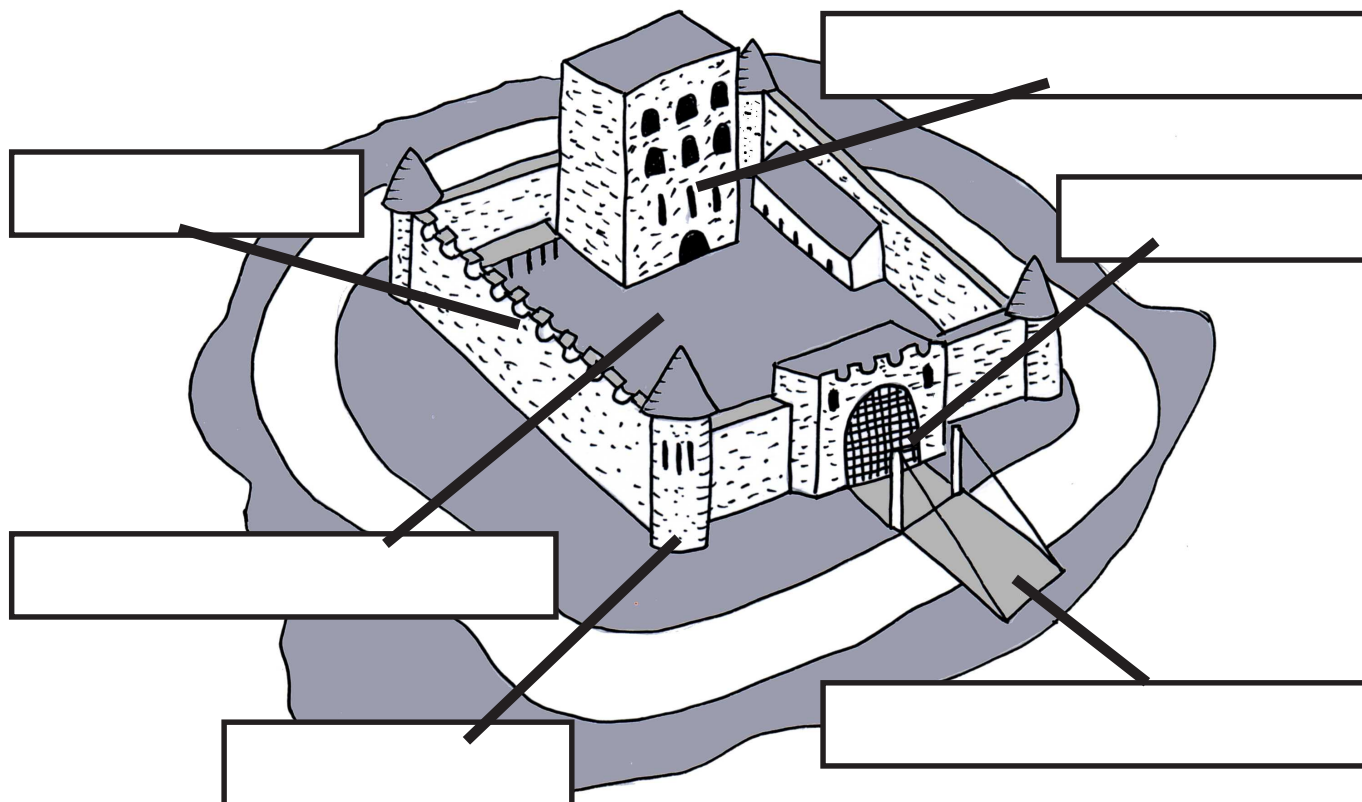
1. Escavación longa e profunda que rodea unha fortaleza.
2. Residencia do rei, da súa familia e da xente ao seu servizo.
3. Rei da mitoloxía celta que naceu no castelo de Tintaxel. Era irmán de Morgana, raíña da illa de Ávalon.
4. Conxunto de tropas armadas preparadas para combater.
5. Emperador romano que dá nome ao muro que arrodea o castelo do rei Artur.
6. Individuos pertencentes a un pobo do occidente de Europa.
7. Fortaleza arrodeada de fosos e defendida por murallas flanqueadas de torres ou baluartes.
8. Tipo de ponte do castelo de Artur.
9. Antigo pobo xermánico que habitaba a rexión do Elba.

HORIZONTAIS: 1. FOSO 2. CORTE 3. ARTUR 4. HOSTES 5. ADRIANO
6. CELTAS 7. CASTELO 8. LEVADIZA 9. SAXÓNS

9. Un castelo é unha fortaleza rodeada de fosos e defendida por murallas flanqueadas de torres ou baluartes. Tamén se chama cidadela ou forte. Imos aprender algo máis dos castelos.

a) Coloca no debuxo os nomes das distintas partes dun castelo.

MURALLA PATIO DE ARMAS TORRES PORTA
TORRE DA HOMENAXE PONTE LEVADIZA

b) Procura o significado das palabras e responde á pregunta.

Seteira ➡ _____

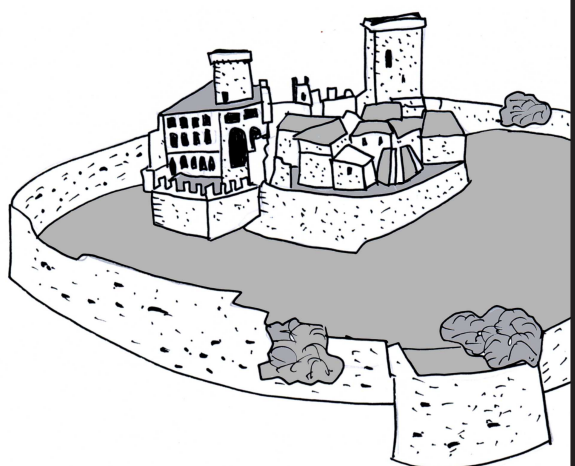
Amea ➡ _____

Foxo ➡ _____

Para que pensas que servían estes elementos nun castelo?

10. Galicia ten moitos castelos interesantes. Procura na sopa de letras os nomes das localidades onde se sitúan.

VIMIANZO SOUTOMAIOR PAMBRE MOECHE MONTERREI

Z	H	S	F	A	M	G	C	B	X	V
S	N	O	B	H	O	L	F	R	T	D
Q	Z	U	X	T	E	N	C	S	M	G
V	B	T	E	R	C	H	A	U	O	E
N	S	O	C	J	H	Q	X	B	N	U
P	A	M	B	R	E	A	V	F	T	D
H	B	A	G	A	R	C	L	S	E	N
X	V	I	M	I	A	N	Z	O	R	X
F	N	O	L	E	T	Z	C	D	R	V
Q	E	R	D	V	R	L	G	A	E	Q
V	Z	F	C	G	Z	B	S	N	I	H

11. E agora imos cos estamentos sociais medievais.

a) Relaciona cada personaxe co seu estamento:

MONXES ●

NOBRES ●

CAMPESIÑOS ●

REIS ●

ARTESÁNS ●

CREGOS ●

CABALEIROS ●

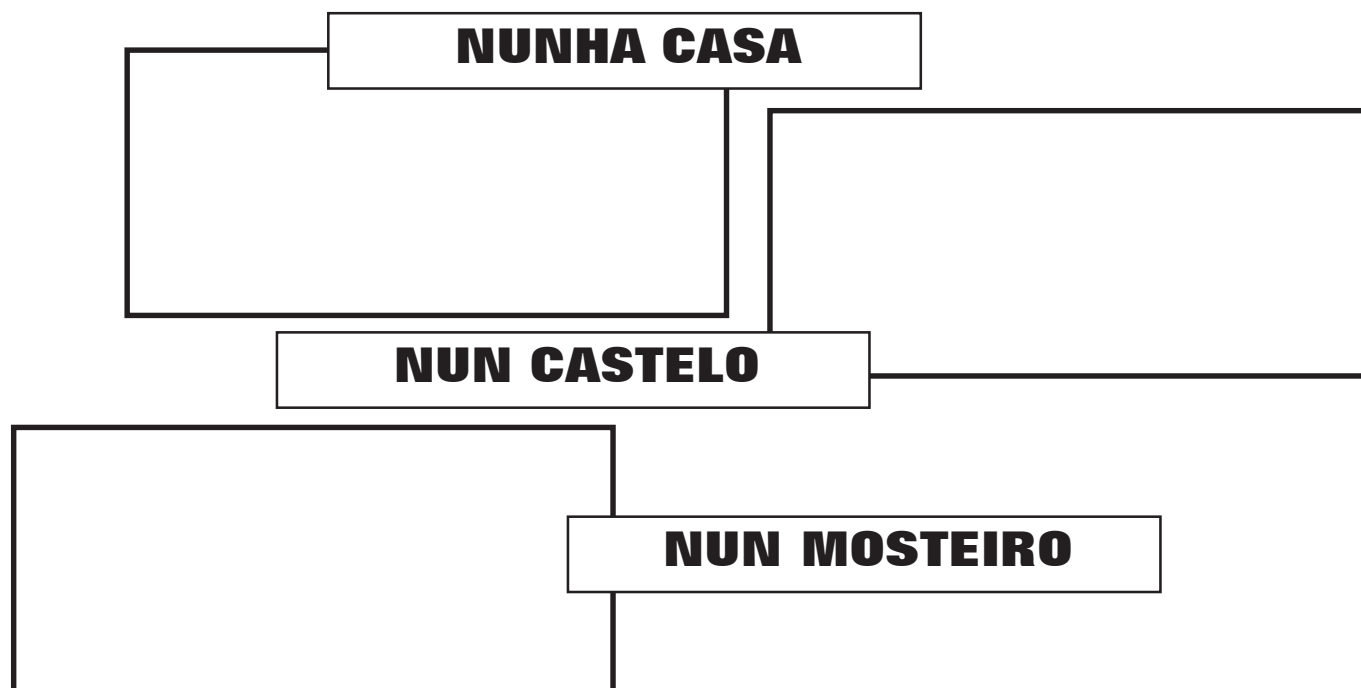
SERVOS ●

● **PRIVILEXIADOS**

● **NON PRIVILEXIADOS**

b) Onde pensas que vivía cada un deles?

MONXES	NOBRES	CAMPESIÑOS	REIS
ARTESÁNS	CREGOS	CABALEIROS	SERVOS

12. Que significa para ti a paz? Explica coas túas palabras e tenta reflectilo nun debuxo.

Para min a paz é _____

A rectangular box with a label **A MIÑA IMAXE DA PAZ** at the top left corner. The box is empty, intended for a drawing.

13. Nun campo preto do castelo, catro personaxes atópanse durante unha festividade e comezan a falar. Serías quen de identificar quen son cada un deles tendo en conta os estratos da sociedade medieval? Descubre as funcións de cada un que se indican na conversa.

Xoán: Bo día, señores! Mentres vós festexades, eu e os meus compañeiros traballamos arreo na terra para garantir o pan de cada día.

Rodrigo: E nós protexemos o reino e as terras onde traballas. Sen a nosa espada, os inimigos xa terían tomado todo.

Afonso: Cada quen ten o seu papel, meus fillos. O campesiño traballa, o cabaleiro defende, e nós, homes da Igrexa, coidamos das almas e da fe de todos.

Henrique: Así é a orde que Deus estableceu. Eu goberno en nome do Señor, garantindo que cada quen cumpra o seu deber.

Xoán: Ás veces semella inxusto. Traballamos tanto e temos tan pouco.

Rodrigo: A vida é dura, pero a honra está en servir.

Afonso: Lembra, Xoán, que a verdadeira recompensa está no ceo.

Henrique: Que cada quen cumpra o seu papel, e o reino permanecerá forte e unido.

Xoán: Que así sexa. Voltarei ao campo, pois o traballo nunca remata.

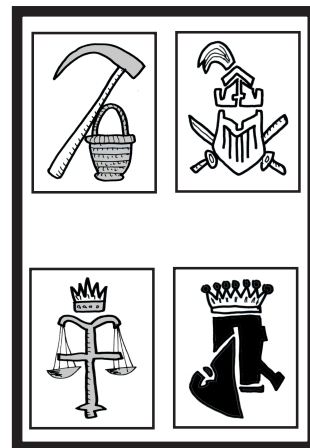
Rodrigo: E eu voltarei á patrulla. Que Deus protexa o reino.

Afonso: Que a paz e a fe estean convosco.

Henrique: Que o equilibrio entre nós manteña viva a orde do mundo.

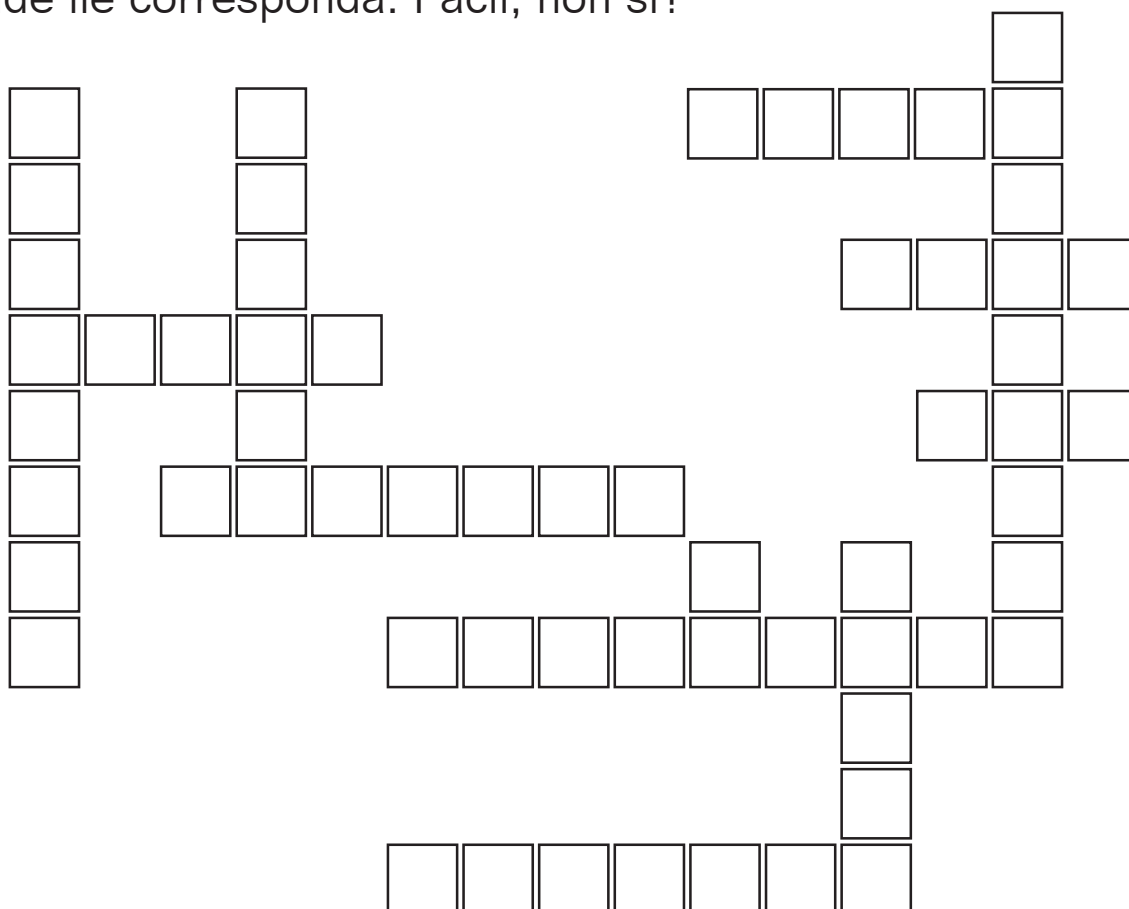

Personaxe	Estrato	Función

Xoán	← campesiño - Función: traballar a terra, servir
Rodrigo	← cabaleiro - Función: protexer o reino, defender
Afonso	← bispo - Función: coidar da fe
Henrique	← rei - Función: gobernar

14. Xogamos ás palabras cruzadas? Só tes que colocar cada palabra onde lle corresponda. Fácil, non si?

FE, REI, XOÁN, REINO, BISPO, TERRA, AFONSO, RODRIGO, GOBERNO, HENRIQUE, CABALEIRO, CAMPESIÑO

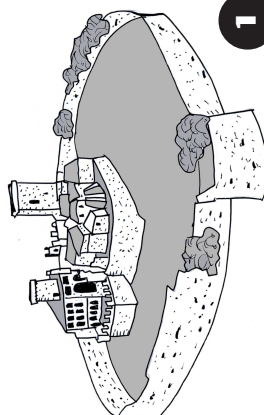
15. Le as descrições das tarxetas dalgúns dos castelos medievais máis emblemáticos de Galicia, recórtaas e traballa en equipo para relacionalas coa imaxe e o nome correspondente. Emprega Google Maps para comprobar as túas respostas e posicionar cada castelo no mapa de Galicia.

1

Este castelo está a máis de 300 metros de altura, dominando a Ría de Ares. É de pranta cadrada. Anticamente tiña ponte levadiza e foso.

13

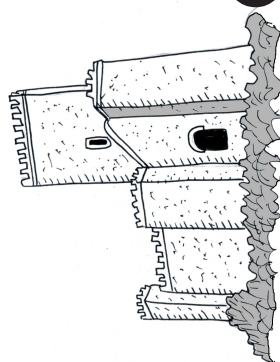
1

**Castelo de
Monterrei
Verín
(Ourense)**

10

Esta fortaleza lucense ten tres partes: a Torre do Homenaxe, o corpo central e un torreón. No exterior ten unha pequena capela.

14

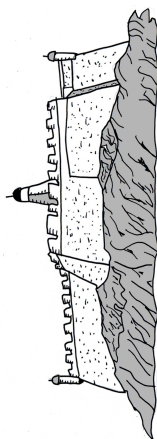
2

**Castelo de
Santa Cruz
Oleiros
(A Coruña)**

11

Esta fortaleza ourensá ten triple defensa (muralla, contramuralla e murallón). Domina o val do río Támega.

15

3

**Castelo de
San Antón
A Coruña**

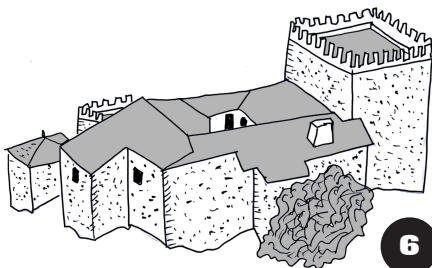
12

SOLUCIÓNS

CASTELO	TEXTO	IMAXE
12	16	3
11	18	5
10	15	1

CASTELO	TEXTO	IMAXE
9	13	2
8	14	6
7	17	4

Fortaleza coruñesa de forma irregular, do século XVI e situada nun illote rochoso. Está unida á costa cunha pasarela de madeira. **18**

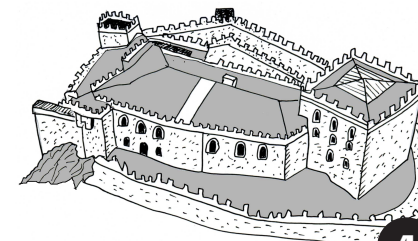
6

Domina o val do río Verdugo. A fortaleza ten dúas torres: a do Home-naxe e un torreón. Está arrodeada por unha dobre muralla. **17**

5

Construída sobre un illote da costa coruñesa, con planta poligonal irregular e muros grosos para resistir os ataques e o embate do mar. **16**

4

Castelo de Soutomaior (Pontevedra)

7

Castelo de San Paio de Narla Friol (Lugo)

8

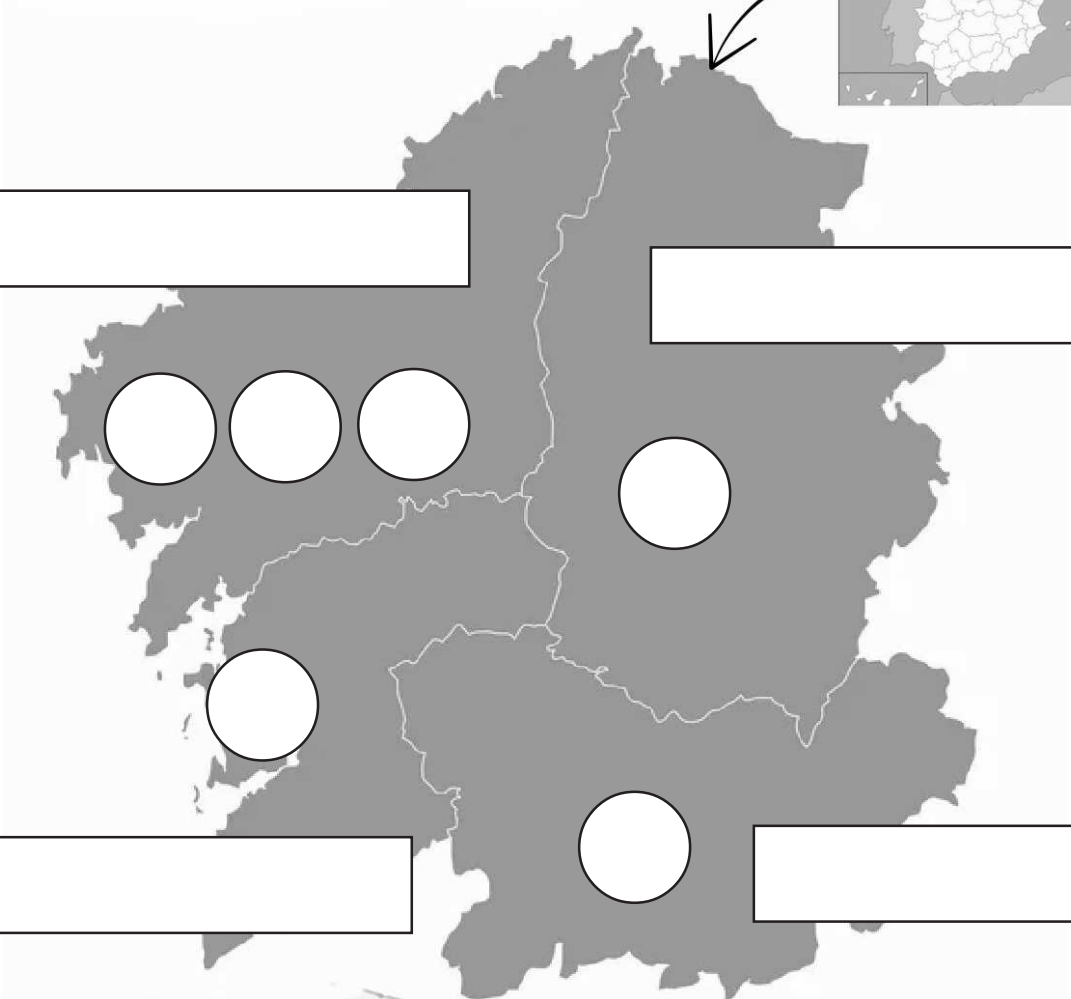
Castelo de Andrade ou Nogueirosa Pontedeume (A Coruña)

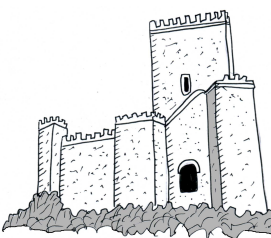
9

Escrebe os nomes das catro provincias galegas nos sinais e colócaos no mapa. A continuación escribe os números para situar cada castelo na provincia correspondente.

3

- 1** CASTELO DE SANTA CRUZ
- 2** CASTELO DE MONTERREI
- 3** CASTELO DE SAN PAIO DE NARLA
- 4** CASTELO DE ANDRADE OU NOGUEIROSA
- 5** CASTELO DE SAN ANTÓN
- 6** CASTELO DE SOUTOMAIOR

Estes recursos didácticos, elaborados polos Grupos deTraballo integrantes do Seminario Galán, sobre a figura da xornalista e escritora Begoña Caamaño, homenaxeada no Día das Letras Galegas 2026, están dirixidos ao alumnado de educación infantil e primaria, e son presentados nun formato compatible cos medios habituais de impresión presentes nos centros de ensino.

www.seminariogalan.org

 Seminario Galán

